

ČINNOSŤ RADY PRE ŠTÁTNU SLUŽBU OD JANUÁRA DO SEPTEMBRA 2018

Rada pre štátnu službu (*d'alej len „rada“*) vznikla 1. januára 2018 na základe zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (*d'alej len „zákon“*).

V prvom kvartáli 2018 rada riešila viacero úloh spojených so svojím vznikom. Vypracovala a na svojom prvom oficiálnom rokovaní schválila Rokovací poriadok rady a návrh Štatútu rady, pričom návrh štatútu bol následne v súlade so zákonom predložený na schválenie Národnej rade SR. Výbor NR SR pre sociálne veci ho na svojom zasadnutí 13. marca 2018 odporučil na schválenie Národnej rade SR, k čomu došlo na jej 28. schôdzi 14. marca 2018.

Rada pracuje priebežne a pracovné porady jej členov sa konajú spravidla raz alebo dvakrát týždenne. Za prvých deväť mesiacov existencie rady sa uskutočnilo 14 oficiálnych rokovaní rady, na ktorých boli schválené najdôležitejšie rozhodnutia a prijaté uznesenia. Rade pri jej činnosti po odbornej i administratívnej stránke pomáha Kancelária rady. Tvorí ju šesť odborných zamestnancov s pracovnými skúsenosťami z rozličných štátnych inštitúcií.

Jednou z dôležitých činností, ktoré sú v pôsobnosti rady na základe § 14 zákona, je vybavovanie písomných podnetov občanov alebo štátnych zamestnancov o porušení princípov štátnej služby služobným úradom. Vzhľadom na to, že v SR existuje 215 služobných úradov s desiatkami tisícov štátnych zamestnancov, nie je prekvapením, že rada prakticky okamžite od svojho vzniku priebežne dostáva takéto podnety a zaoberá sa nimi. S cieľom efektívneho vybavovania podnetov rada na svojej internetovej stránke pripravila formulár a usmernenie pre ich podávateľov.

Uvedené podnety sa vo všetkých prípadoch týkali podozrenia z porušenia jedného alebo viacerých spomedzi nasledujúcich princípov štátnej služby v zmysle čl. I zákona: princíp zákonnosti (*najčastejšie*), princíp transparentného zamestnávania, princíp efektívneho riadenia, princíp transparentného a rovnakého odmeňovania a princíp rovnakého zaobchádzania. Tieto podozrenia vznikali v súvislosti s konaním služobných úradov predovšetkým v oblastiach:

- vybavenia sťažností štátnych zamestnancov voči služobným úradom (*služobné úrady nevybavili sťažnosti štátnych zamestnancov v zákonnej lehote v zmysle ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov do 60 pracovných dní, čím bol porušený princíp zákonnosti podľa zákona*),

- výkonu služobných hodnotení za kalendárny rok 2017 (*prijatím zákona sa obnovil právny inštitút služobného hodnotenia, ktorý predošlý zákon o štátnej službe účinný do 31.05.2017 nepoznal. Zákon účinný od 01.06.2017 presne upravuje spôsob a výkon služobného hodnotenia štátnych zamestnancov služobnými úradmi a k zisteným porušeniam princípu zákonnosti dochádzalo zo strany služobných úradov predovšetkým nesprávnou aplikáciou právnych ustanovení na tento inštitút*),
- udeľovania disciplinárnych opatrení štátnym zamestnancom,
- ukončenia služobného pomeru,
- zmeny platovej triedy a pridelovania osobných príplatkov,
- výberových konaní.

V prípadoch, keď rada zistila porušenie princípov štátnej služby, v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 písm. h) zákona odporučila služobným úradom prijatie nápravných opatrení a o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomila Úrad vlády SR. O výsledku vybavenia podnetu zároveň oboznámila oznamovateľa, a to aj v prípadoch, keď porušenie princípov štátnej služby nebolo zistené.

Členovia rady – spoločne alebo jednotlivo – absolvovali celý rad stretnutí s predstaviteľmi štátnej správy i s odborníkmi v oblasti štátnej správy s cieľom nadviazania spolupráce pri odbornej činnosti rady. Išlo napríklad o stretnutie (*chronologicky*) s bývalým predsedom Úradu pre štátnu službu Ľubomírom Plaiom, s predstaviteľmi Kancelárie verejného ochrancu práv, s expertkou na verejnú správu Shibani Malhotra z Ministerstva zahraničných vecí USA a s predstaviteľmi veľvyslanectiev USA, Kanady a Francúzska. Rada sa tiež stretla so zástupcami iniciatívy Dobrý úradník a zúčastnila sa na Prvom úradníckom festivale, kde prezentovala svoju činnosť.

V júni 2018 sa uskutočnilo stretnutie rady s členmi Výboru NR SR pre sociálne veci, na ktorom bola prezentovaná činnosť rady a aktuálna problematika s ňou spojená. Diskusia na stretnutí sa zároveň týkala vtedy prebiehajúcich prác na návrhu Etického kódexu štátneho zamestnanca a ďalších tém možnej spolupráce.

V uplynulom období boli položené základy budúcej spolupráce rady s akademickou obcou. Členovia rady absolvovali stretnutie s predstaviteľmi Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – prof. JUDr. Mariánom Vrabkom CSc., prodekanom pre vedu a doktorandské štúdium a JUDr. Jurajom Hamuľákom, PhD., prodekanom pre vzťahy s odbornou verejnosťou, stretnutie s predstaviteľmi Fakulty verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach – doc. JUDr. Máriou Hencovskou, CSc., dekanou a prof. JUDr. Igorom Palúšom, CSc., vedúcim Katedry verejnoprávných disciplín ako aj prednášku doc. Mgr.

Kataríny Staroňovej, PhD. z Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave na tému trendov v štátnej službe.

Spoluprácu s vysokými školami považuje rada za veľmi dôležitú. Jej výsledkom má byť sprostredkovanie skúseností a poznatkov z praxe študentskej obci, čím chce rada prispieť ku kvalitnému vzdelaniu budúcich absolventov – potenciálnych budúcich štátnych zamestnancov. Obojstranná spolupráca napomôže podávať vysoko odborné a kvalitné výstupy dôležité pri budovaní odborného kreditu.

Jednou z úloh, ktorá rade vyplýva z § 14 zákona je aj vypracovanie návrhu Etického kódexu štátneho zamestnanca (*d'alej len „etický kódex“*). Cieľom novej právnej úpravy je zakotviť pravidlá etiky jednotne pre všetkých štátnych zamestnancov. Rada preto k tvorbe etického kódexu pristúpila participatívnym spôsobom a do jeho tvorby zapojila služobné úrady, štátnych zamestnancov aj expertov z oblasti etiky v SR. Uskutočnila aj niekoľko konzultácií s expertami zo zahraničia.

Rada pri tvorbe etického kódexu oslovila formou dotazníka 52 služobných úradov, z ktorých 19 má svoj vlastný interný kódex etických pravidiel. Spätná väzba pri tvorbe etického kódexu však bola dôležitá aj od samotných štátnych zamestnancov a bývalých štátnych zamestnancov, ktorým bol taktiež predložený dotazníkový prieskum, prebiehajúci v mesiacoch máj a jún 2018. Možnosť vyjadriť sa využilo 5827 osôb – z toho 5781 bolo súčasných zamestnancov v štátnej službe (*viac ako 15% všetkých štátnych zamestnancov*) – a poskytli tak cenný pohľad na etické výzvy, ktorým čelia zamestnanci v štátnej službe na Slovensku.

Na príprave etického kódexu sa podieľali aj služobné úrady a experti na danú problematiku. Došlo k vytvoreniu pracovnej skupiny, do ktorej služobné úrady podľa záujmu nominovali svojich zástupcov. Táto skupina sa zaoberala zozbieraním námietok, sumarizáciou doterajších skúseností a pripomienkovaním návrhov predložených radou. Zároveň sa uskutočnili i stretnutia pracovnej skupiny odborníkov z akademického prostredia, verejného sektora, advokátskej obce, mimovládnych inštitúcií a spolupráca prebiehala i so sekciou štátnej služby a verejnej služby Úradu vlády SR, ktorá je gestorom zákona o štátnej službe.

Z poznatkov v zahraničí, ako aj z doterajších skúseností v SR vyplynulo, že nepostačuje iba definovať etické zásady a prijať etický kódex ako formálny dokument. Nevyhnutná je jeho implementácia spočívajúca v nastavení preventívnych mechanizmov, poradenstva, postupov pri oznamovaní porušení a následného sankcionovania. Popri stanovení zásad etiky bola preto aj týmto oblastiam venovaná zo strany rady náležitá pozornosť. Návrh etického kódexu bol radou schválený uznesením na rokovaní dňa 4. septembra 2018 a následne predložený Úradu vlády SR.

Od apríla 2018 je v prevádzke samostatná internetová stránka rady (*radaprestatnuzsluzbu.vlada.gov.sk*), ktorá je jedným z najdôležitejších komunikačných kanálov smerom navonok. Obsahuje nielen informácie o činnosti a aktuálnom dianí v rade, ale napríklad aj praktické rady a postup pri podávaní podnetov na porušenie princípov štátnej služby. V septembri 2018 vyšlo prvé číslo newsletteru rady pod názvom „*Služba*“, prostredníctvom ktorého sa bude rada jeho odberateľom snažiť pravidelne priblížiť svoju činnosť.

Rada ako novovzniknutý orgán má za cieľ prispievať k budovaniu kvalitnej, modernej, apolitickej a profesionálnej štátnej služby na Slovensku. Toto poslanie zostáva nezmenené i v ďalšom období, kedy sa ho bude snažiť naplňať vypracúvaním odborných štúdií k aplikovaniu princípov štátnej služby, prednáškami, šírením osvetovej spojenej s dodržiavaním etického kódexu, prípadne predkladaním návrhov na zmenu alebo doplnenie právnych predpisov upravujúcich výkon štátnej služby.

V neposlednom rade do pôsobnosti rady podľa § 14 ods. 1 pís. c) zákona patrí vypracúvanie a predkladanie Národnej rade SR správy o stave a vývoji štátnej služby každoročne do 30. apríla za predchádzajúci kalendárny rok. Prvú takúto správu – za rok 2018 – teda predloží do apríla 2019 a bude pri nej vychádzať do veľkej miery už aj z vlastných zistení, poznatkov a materiálov.